

BO'LAJAK INFORMATIKA FANI O'QITUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Otajonov Jamshidbek Mashrabjonovich

TATU Farg'ona filiali,

Axborot-ta'lim texnologiyalari kafedrasini mudiri

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10060475>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-October 2023 yil

Ma'qullandi: 28- October 2023 yil

Nashr qilindi: 31- October 2023 yil

KEY WORDS

informatika o'qituvchilari, pedagogika, raqamli savodxonlik, axloqiy mulohazalar, kasbiy rivojlanish, ta'lim strategiyalari, tanqidiy fikrlash, texnologik moslashuv.

ABSTRACT

Ushbu maqola bo'lajak informatika o'qituvchilarida axborot kompetentsiyasini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitlarni o'rganadi. Natijada axborot kompetensiyasining ko'p qirrali xususiyatini ta'kidlab, axloqiy mulohazalar, tanqidiy fikrlash va moslashuvchan pedagogikaning ahamiyatini ta'kidlandi. Faol ta'lim usullari, tajriba imkoniyatlari va uzluksiz kasbiy rivojlanish bo'lajak informatika o'qituvchilarini zarur kompetensiyalar bilan ta'minlashda asosiy komponent sifatida qaraladi.

Bugungi jadal rivojlanayotgan raqamli dunyoda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari zamonaviy jamiyat tuzilishining ajralmas qismiga aylandi. Axborotni samarali boshqarish, baholash va qo'llash qobiliyati juda muhim va bu muhimlik ta'lim sohasida eng aniq namoyon bo'ladi. XXI asr o'qituvchilarning roli nafaqat mavzu bo'yicha bilimlarni uzatish, balki o'quvchilar o'rtasida axborot kompetensiyasini rivojlantirishni ham qamrab oldi. Bu o'zgarish, ayniqsa, informatika fanida yaqqol namoyon bo'ladi, bunda o'qituvchilar nafaqat ilg'or texnik ko'nikmalarga ega bo'lishlari, balki keng va tobora o'sib borayotgan axborot olamidani qanday foydalanishni chuqur tushunishlari kerak.

Informatika o'qituvchilari o'quvchilarning axborot kompetensiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ularning mas'uliyati kodlash va dasturiy ta'minot ko'nikmalarini o'rgatishdan tashqari raqamli sohada tanqidiy fikrlashni, raqamli savodxonlikni, axborotni boshqarishni va axloqiy nuqtai nazarni rivojlantirishlari kerak. Ushbu rolni samarali bajarish uchun bo'lajak informatika o'qituvchilarining o'zlari axborotga ega bo'lishlari kerak, ya'ni ular doimo o'zgarib turadigan texnologik landshaftda ma'lumotni tushunish, baholash va qo'llash uchun zarur bo'lgan ko'nikma va ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'limning ajralmas qismiga aylanganligi sababli, axborot kompetensiyasi tushunchasi katta e'tiborga sazovor bo'ldi. Axborot kompetensiyasi turli kontekstlarda ma'lumotlarga kirish, baholash va samarali qo'llash qobiliyatini o'z ichiga oladi (Bundy, 2004). Ta'lim kontekstida o'qituvchilar uchun nafaqat fanga oid bilimlarga ega bo'lishlari, balki o'quvchilarni keng raqamli landshaftda harakat qilishda yo'naltirish ko'nikmalariga ega bo'lishlari juda muhimdir (Bawden, 2001).

Informatika o'qituvchilari ta'lim tizimida, ayniqsa raqamli asrda muhim o'rin tutadi. Ularga texnik ko'nikmalar berish, shuningdek, axborot savodxonligi, raqamli etika va tanqidiy fikrlash haqida kengroq tushunchalarni singdirish vazifasi yuklangan. Ushbu ko'p qirrali rol an'anaviy pedagogikadan tashqariga chiqadigan noyob kompetensiyalarni talab qiladi.

Axborot landshafti o'zining dinamik tabiati bilan ajralib turadi, doimiy ravishda yangi texnologiyalar va platformalar paydo bo'ladi. Bo'lajak informatika o'qituvchilari ushbu o'zgarishlarga moslashish va o'quvchilarni yangi vositalar va resurslardan samarali foydalanishga yo'naltirish uchun jihozlanishi kerak (Meyer, 2015). Bu nafaqat hozirgi texnologiyalarni, balki kelajakdagi o'zgarishlarni oldindan ko'ra bilish va moslashish qobiliyatini ham chuqur tushunishni talab qiladi.

Internetda ma'lumotlarning ko'payishi bilan axloqiy mulohazalar birinchi o'ringa chiqdi. Bo'lajak informatika o'qituvchilari raqamli maxfiylik, mualliflik huquqi va mas'uliyatli ma'lumot almashish bilan bog'liq masalalarni yaxshi bilishlari kerak (Bawden, 2008). Talabalarni kuchli axloqiy asos bilan jihozlash mas'uliyatli raqamli fuqarolikni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

Samarali pedagogika bo'lajak informatika o'qituvchilarida axborot kompetensiyasini rivojlantirishda markaziy rol o'ynaydi. Muammoli ta'lim va amaliy tadqiqotlar kabi faol o'rganish usullari axborot savodxonligi ko'nikmalarini oshirishi ko'rsatildi (Hartmann & Kopp, 2017). Bundan tashqari, amaliyot yoki sanoat bilan hamkorlikdagi loyihalar kabi tajribaviy o'rganish imkoniyatlari qimmatli real dunyo kontekstini taqdim etishi mumkin.

Bo'lajak informatika o'qituvchilari rivojlanayotgan texnologiyalar va pedagogik yondashuvlardan xabardor bo'lishlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish zarur. Doimiy o'qitish va soha mutaxassislari bilan aloqa o'rnatish imkoniyatlari ularning axborot malakasini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Ushbu tadqiqot natijalari bir nechta asosiy fikrlarni ta'kidlaydi. Birinchidan, ko'rinib turibdiki, axborot kompetensiyasi texnik malakadan tashqari ko'p qirrali ko'nikmalar majmuasini o'z ichiga oladi. Bo'lajak informatika o'qituvchilari ham axloqiy mulohazalar, tanqidiy fikrlash va axborotning dinamik tabiatini chuqur tushunishlari kerak.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, samarali pedagogika axborot kompetensiyasini rivojlantirishda markaziy o'rin tutadi. Faol ta'lim usullari, tajriba imkoniyatlari va doimiy kasbiy rivojlanish bo'lajak informatika o'qituvchilarini zarur kompetensiyalar bilan jihozlashda hal qiluvchi komponentlar sifatida paydo bo'ldi. Bundan tashqari, tajribali o'qituvchilar va ekspertlar tomonidan taqdim etilgan tushunchalar axborot kompetensiyasini rivojlantirishda murabbiylik va hamkorlikdagi o'quv muhitining ahamiyatini ta'kidlaydi.

Axborot landshaftining dinamik va doimiy o'zgaruvchan tabiati kasbiy rivojlanishga doimiy intilishni talab qiladi. Bo'lajak informatika o'qituvchilari nafaqat hozirgi texnologiyalarni o'rganish, balki paydo bo'layotgan tendentsiyalarga moslashish uchun ham jihozlanishi kerak. Ushbu moslashuvchanlik ularning rivojlanayotgan raqamli sohada samarali qo'llanma va murabbiy bo'lib qolishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, bo'lajak informatika o'qituvchilarida axborot kompetensiyasini rivojlantirishga asos bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar haqidagi tushunchamizni kengaytiradi. Ushbu muhim omillarga oydinlik kiritib, biz o'qituvchilarga talabalarni raqamli asrda muvaffaqiyatga tayyorlashga imkon beradigan ta'lim strategiyalari bo'yicha kengroq muhokamaga hissa qo'shamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bawden, D. (2001). Information and digital literacies: a review of concepts. *Journal of Documentation*, 57(2), 218-259.
2. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
3. Mashrabjonovich, O. J., and E. Z. Murodalievna. "Reasons for Conflicts between Children." *International Journal of Culture and Modernity* 17 (2022): 143-148.
4. Sultonov S. MASHINALI O'QITISH TUSHUNCHASI VA MASHINALI O'QITISH JARAYONINING UMUMIY QADAMLARI //Muhandislik muammolari va innovatsiyalari. – 2023 yil.
5. Mashrabjonovich O. J. et al. IMPROVISATION AS A MEANS OF SHAPING THE PROFESSIONALISM OF FUTURE TEACHERS //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – T. 8. – C. 83-86.
6. Otajonov J. DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL–PROFESSIONAL EXCELLENCE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS //Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. – 2018. – T. 194.
7. Ўринова Ф., Отажонов Ж. К проблеме ситуационно-позитционного обучение педагогов системы повышения квалификации.«Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук» //Журнал научных публикаций. Москва. – 2015. – С. 171-172.
8. Otajonov Jamshid Mashrabjonovich, & Akhmadjonova Dilnoza Abdurashid kizi. (2023). Effective Use of Interactive Methods in the Educational Process in Preschool Educational Organizations. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 19, 63–68. Retrieved from <https://zienjournals.com/index.php/jpip/article/view/3701>
9. Bilolov, Inomjon. "ORTA MAKTABLARDA LEARNINGAPPS. ORG DAN FOYDALANIB DARSLARNI TASHKIL ETISH." *Evroosiyo Texnologiya va Innovatsiyalar jurnali* 1.10 (2023): 163-167.
10. Mashrabjonovich, O. J. "EFFECTIVE USE OF INTERACTIVE METHODS IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS." *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM* 2.19 (2022): 123-127.
11. Jamshid, O. "On The Contributions of Jadids to Uzbek Pedagogy." *International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology* 2.5 (2022): 7-10.
12. Rajabov M., Rajabova X., Sultonov S. MAKIAVELLIAN SHAXSINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA UNI ADABIYOTLARDAGI TA'RIFI //Muhandislik muammolari va innovatsiyalari. – 2023 yil.
13. Otajonov J. LEVERAGING THE INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR FOSTERING PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE INFORMATICS STUDENTS //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 9. – С. 99-102.
14. Mo'minov, K. ., & Otaxonova , Z. . (2023). METHODS OF UTILIZING FOLK PEDAGOGY TRADITIONS IN CULTIVATING THE NATIONAL SPIRIT AMONG THE YOUNG GENERATION. *International Bulletin of Engineering and Technology*, 3(9), 48–52. Retrieved from <https://internationalbulletins.com/intjour/index.php/ibet/article/view/1033>
15. Mo'minov K., Otaxonova Z. XALQ PEDAGOGIKASI AN'ANALARIDAN FOYDALANISHDA TARBIYAVIY ISHLARNI TASHKIL ETISH MODELI //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 9 Part 2. – С. 57-61.
16. Muratovna O. Z. THEORETICAL FOUNDATIONS OF USING THE TRADITIONS OF FOLK

PEDAGOGY IN EDUCATING THE YOUNG GENERATION IN THE NATIONAL SPIRIT //Galaxy
International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 11. – №. 10. – C. 74-77.

INNOVATIVE
ACADEMY